

تاثیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی در تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی دانشجویان متاهل

حسن معتمدی^۱ و محمد حسین بیاضی^۲

^۱ کارشناس ارشد روانشناس بالینی از دانشگاه آزاد تربت جام

^۲ استادیار روانشناسی سلامت دانشگاه آزاد تربت جام

چکیده

روابط فرا زناشویی یکی از مهم ترین تهدیدها برای ثبات روابط زناشویی و از عمده ترین دلایل طلاق در فرهنگ های مختلف است (باس، ۱۹۹۷). خیانت زناشویی یکی از موضوعاتی است که زوج درمانگران به طور مرتب در کار بالینی خود با آن مواجه هستند (ویسمن و همکاران، ۱۹۹۷). پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان پرداخته است. این پژوهش از نظر هدف در زمره پژوهش های کاربردی محسوب می شود و به لحاظ روش توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه این پژوهش شامل ۱۳۸ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان قوچان بود که با استفاده از فرمول کوکران نمونه آن ۱۰۰ نفر از جامعه مورد نظر انتخاب شد. روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق میدانی است و به دلیل ماهیت موضوع تحقیق، اطلاعات از طریق پرسشنامه (پرسشنامه اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی خواجه احمدی، پرسشنامه تعهد زناشویی آدامز و جونز (DCI) و پرسشنامه روابط فرا زناشویی) جمع آوری گردید. در تحقیق حاضر جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. شاخص های آماری توصیفی مورد استفاده عبارتند از: جداول فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار، از طرفی به منظور اثبات یا رد فرضیه های تحقیق از روش تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده گردید و در کلیه تجزیه و تحلیل های آماری این پژوهش از نرم افزار SPSS-22 استفاده شد. یافته های پژوهش حاضر نشان داد که بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد.

کلید واژه: اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی، تعهد زناشویی، روابط فرا زناشویی

مقدمه

شبکه های اجتماعی مجازی، نسل جدیدی از وب سایت های اینترنتی هستند. در این وب سایت ها، کاربران اینترنتی حول محور مشترکی به صورت مجازی دور یکدیگر جمع می شوند و جماعت های آنلاین را تشکیل می دهند (مولایی، ۱۳۸۹). جوامع امروزی با مشکلات و معضلات اجتماعی متعددی روبرو هستند. اما در همه جوامع برخی از مسائل و مشکلات از درجه اهمیت بالاتری برخوردار هستند که به واسطه ی میزان آسیبی که بر پیکره جامعه وارد می کنند، می توان به اهمیت آن ها پی برد. یقینا یکی از مهم ترین این معضلات، پدیده «طلاق و روابط زوجین و میزان رضایت زناشویی» است؛ چرا که صدمه های وارده از این معضل بر پیکره خانواده که مرکز ثقل جامعه محسوب می شود، وارد می آید. همان طور که می دانیم خانواده اولین و بنیادی ترین نهاد اجتماعی موجود در جامعه است که هم ضامن سلامت و هم بقای آن تلقی می گردد. از سوی دیگر شخصیت فرزندان در خانواده شکل گرفته و آنان را منطبق و سازگار با الگوهای جامعه بار می آورد. اما خانواده همیشه قادر به نگهداشت، انسجام و هدایت اعضاء به سمت یک هدف نیست و برخی از اوقات دچار گسست در بین اعضای خود می گردد که در نهایت این فاصله و گسست می تواند منجر به فروپاشی این نهاد بسیار مهم شود. شبکه های اجتماعی و دنیای مجازی در دهه اخیر به طور فزاینده ای رشد و پیشرفت کرده طوری که روی روابط افراد و نهاد خانواده تاثیر گذاشته است. همه می دانیم که انسان، موجودی اجتماعی است. وجود ما در میان جمع معنا پیدا می کند و در این بین شبکه های اجتماعی و دنیای مجازی یکی از بهترین دستاورد های ماست که جهان را برای ما در دسترس تر کرده است. رسانه شبکه های اجتماعی رسانه هایی هستند که امور تولید محتوای ویدئو، صدا، متن و یا چندرسانه ای توسط کاربران آن انجام می شود و در محیط اجتماعی منتشر و بین هم تیان به اشتراک گزارده می شوند (کاپیلانو و باتلیپر، ۲۰۱۰). شبکه های اجتماعی و دنیای مجازی به جزء لاینفک زندگی ما تبدیل شده اند، ما از طریق آنها با دوستان دور و نزدیکمان در ارتباط هستیم، از جدیدترین اخبار و وقایع جهان مطلع می شویم، گروه ها و تشکل های مورد علاقه مان را دنبال می کنیم، بازی می کنیم، خرید می کنیم، یاد می گیریم، دوستان جدید پیدا می کنیم و در واقع با همه جهان در ارتباط هستیم. از میان رسانه های متنوع و نوین می توان از شبکه های اجتماعی به عنوان یکی از پرمخاطب ترین رسانه ها در سراسر دنیا یاد کرد که به خصوص با رشد فن آوری تلفن های همراه هوشمند و تسهیل دسترسی افراد به این شبکه ها ضریب نفوذ اعضاء آن به سرعت در حال افزایش است. با آمدن شبکه های اجتماعی مجازی، شکل جدیدی از زندگی در فضای مجازی شکل گرفت و روابط میان افراد با شکل سنتی آن تفاوت کرد. نمی توانیم فواید آن و ویژگی های منحصر به فرد رسانه های اجتماعی را منکر شویم اما در کنار همه اینها مشکلاتی نیز وجود دارد. از جمله این مشکلات می توان به ایجاد مشکلات در زندگی زناشویی همسران اشاره کرد. لذا ما تلاش خواهیم کرد که متوجه شویم بین پیشرفت و گسترش شبکه های اجتماعی و دنیای مجازی بر روی کاهش تعهد زناشویی و افزایش روابط فرا زناشویی رابطه معناداری موجود می باشد یا خیر. شبکه های اجتماعی اینترنتی اجوامع مجازی هستند که در آن کاربران می توانند پروفایل های فردی ایجاد کنند، با دوستانشان ارتباط برقرار کنند، با افراد جدید بر اساس تجربیات مشترک آشنا شوند (کوس، ۲۰۱۱). در حالی که شاهد روند رو به رشد کاربران و اعضاء شبکه های اجتماعی اینترنتی هستیم، شناخت ابعاد گوناگون شبکه ها و آگاهی از تاثیرات آن امری ضروری است. با ورود تکنولوژی در عرصه کشورها، همواره باید شاهد فراز و نشیب های آن نیز باشیم. استفاده از فناوری های نوین در کنار ایجاد فرصت به تهدید نیز تبدیل می شود (بخشی، ۱۳۹۲). شبکه های اجتماعی را در ساده ترین تقسیم بندی می توان در دو گروه عمومی و خاص قرار داد. در شبکه های اجتماعی عمومی کاربران اینترنتی با انگیزه ها و اهداف مختلف حضور دارند و شبکه سازی مجازی شان را از طریق این وب سایت ها دنبال می کنند، ولی شبکه های اجتماعی خاص حول موضوعی ویژه شکل گرفته اند و تعداد کاربران شان نیز کم تر است (افتاده، ۱۳۹۲). در فضاهای ارتباطی نظیر چت روم ها افراد به دلیل بی اعتمادی، از ارائه اطلاعات واقعی خود جلوگیری می کردند (بشارتی، ۱۳۹۰). رشد

¹ Internet Social Network

² Kuss

سریع تکنولوژی و بویژه پیشرفت روزافزون در حوزه های ارتباطی، ماهواره ها و اینترنت باعث تحولات پرشتاب در جوامع بشری گردیده و آثار مثبت و منفی فراوانی در پی داشته است. در این میان، آثار اینترنت و فضای مجازی در روابط اجتماعی بیش از سایر حوزه ها بوده و تغییرات و دگرگونی های زیادی را بوجود آورده است. اینترنت که ابتدا برای اهداف نظامی و امنیتی طراحی شده بود، بمرور وارد دیگر بخش ها اجتماعی از جمله تجارت، تفریح و سرگرمی و ... گردید و این امر چنان پررنگ و گسترده بود که کارکرد آن را تغییر داد بطوریکه این تکنولوژی نوظهور، امروزه به یک صنعت و عرصه ی تاثیرگذار جهانی تبدیل شده است و کمتر موضوع اجتماعی را می توان یافت که متاثر از اینترنت نباشد. اینترنت ابتدا در کشورهای غربی به عنوان رسانه ای همگانی رواج یافت و بتدریج دیگر کشورها را نیز دربرگرفت و به مثابه ابزاری موثر در انتقال و ترویج سیاست ها، فرهنگ، اقتصاد و ... کاربرد پیدا کرد. این تغییر و تحولات جهانی و گرایش همه جانبه به استفاده از اینترنت، تبعات و تاثیرات بسیاری در جوامع بشری داشت تا جایی که از آن به «انفجار اطلاعات» تعبیر می شود و مفهومی پر کاربرد در علم ارتباطات و جامعه شناسی است. فرا مکان و فرا زمان بودن اینترنت و در دسترس بودن آن، موجب شکل گیری شیوه جدیدی از تعاملات اجتماعی نسبت به گذشته شد و تغییراتی شگرف در سبک زندگی، تعاملات اجتماعی و حتی مشارکت سیاسی و نحوه آن به وجود آورد تا جایی که امروزه اینترنت بیشترین نقش را در اطلاع رسانی و تبلیغات برای عموم دارد و به عنوان اصلی ترین کانال ارتباطی محسوب می شود. در سال های اخیر شبکه های اجتماعی به عنوان بزرگترین دستاورد اینترنت و فضای مجازی به دلایل مختلف از جمله نامحدود بودن ارتباطات، بی هویت بودن، آزادی بسیار زیاد، بی مکانی و بی زمانی کاربران و ... با اقبال عمومی مواجه شده و هر کدام به تناسب اهداف خود، فعالیت هایشان را گسترش داده اند. اینترنت و شبکه های اجتماعی مانند بسیاری از پدیده های دیگر دارای پیامدهای مثبت و منفی می باشد که با برنامه ریزی و بالا بردن سطح آگاهی عمومی می توان از آثار و دستاوردهای مثبت آن بهره گرفت و پیامدهای منفی را به حداقل رساند. با تکنولوژی های امروزی بیش از هر زمانی با تمام دنیا در ارتباط هستیم و از اتفاقات جهان پیرامون باخبر می شویم اما تناقض ماجرا اینجا پیش می آید که همین مرتبط بودن با دنیا باعث می شود از خیلی از اتفاقاتی که در نزدیکی مان پیش می آید غافل شویم و حتی از ارتباط با افراد داخل خانه خود نیز عاجز شویم. به خصوص گوشی های همراه هوشمند که به همنشین درجه یک ما تبدیل شده اند و بیشترین توجه را از ما می گیرند درحالی که نصف آن میزان را به همسر خود ارزانی نمی کنیم. افزایش نرخ طلاق در کشورهای مختلف باعث شده تا جامعه شناسان بیش از پیش به مشکلات زوج ها و علل جدایی آنها توجه کنند. براساس یکی از نظرسنجی های مرکز تحقیقات افکار عمومی ملت، ۶۰ درصد مردم به خاطر مشکلاتی همچون درآمد پایین، نارضایتی در رابطه جنسی و فرزندان، از زندگی خود رضایت کامل ندارند. اما حالا باید تلفن همراه را نیز به این لیست اضافه کنیم. استفاده های نادرست از تلفن همراه و شبکه های اجتماعی و اینترنت سبب از بین رفتن اعتماد میان بسیاری از زوجها شده است. براساس مطالعات انجام شده، مردم آمریکا به صورت معمول هر ۶ تا ۷ دقیقه یک بار تلفن همراه خود را چک می کنند. به بیان دیگر، هر آمریکایی روزانه بیش از ۱۵۰ بار موبایل خود را چک می کند. در واقع بی اعتنایی نسبت به همدیگر و استفاده بیش از حد از تلفن همراه به یکی از اصلی ترین مشکلات زوج های امروزی تبدیل شده است. در یکی از تحقیقات، ۷۰ درصد شرکت کنندگان نسبت به این موضوع و تاثیر آن بر روابط رمانتیک خود احساس نارضایتی کرده اند. با توجه به مسئله فراگیر شدن اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی و بدنبال آن تاثیر نامطلوب آن بر روابط زوجین و تعهد میان زوجین و روابط فرا زناشویی در این پژوهش قصد داریم به بررسی رابطه میان اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی و تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی در میان دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان قوچان بپردازیم.

مبانی نظری پژوهش

این تحقیق از نوع کاربردی است و با در نظر گرفتن موضوع پژوهش که بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت و شبکه های اجتماعی موبایلی و ناسازگاری زوجین و روابط فرا زناشویی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان قوچان است، روش تحقیق در این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بوده است. این پژوهش از این منظر که نظرات دانشجویان را در مورد رابطه اعتیاد به

اینترنت و شبکه های اجتماعی یا ناسازگاری زناشویی و روابط فرا زناشویی مورد بررسی قرار داده توصیفی است. از ویژگیهای تحقیق توصیفی این است که محقق دخالتی در موقعیت، وضعیت و نقش متغیرها ندارد و آنها را دستکاری یا کنترل نمی کند و صرفاً آنچه وجود دارد مطالعه کرده، به توصیف و تشریح آن می پردازد. ضمناً از آنجا که رابطه ی میان سه متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی و اینترنت با ناسازگاری و روابط فرا زناشویی بررسی می شود، از فنون و آزمون های همبستگی نیز بهره گرفته خواهد شد. در تحقیقات همبستگی اگر هدف پیش بینی متغیرهای وابسته بر اساس متغیرهای مستقل باشد به متغیر وابسته متغیر ملاک و به متغیر مستقل متغیر پیش بین گویند. این تحقیق از نوع تحلیل رگرسیونی می باشد. در تحلیل رگرسیون هدف پیش بینی یک یا چند متغیر ملاک براساس یک یا چند متغیر پیش بین است. اگر هدف بررسی یک متغیر ملاک از یک متغیر پیش بین باشد از رگرسیون ساده استفاده می شود. اگر بررسی یک متغیر ملاک براساس چند متغیر پیش بین باشد از رگرسیون چندگانه استفاده می شود. اگر همزمان چند متغیر ملاک براساس چند متغیر پیش بین بررسی شود از رگرسیون چند متغیری استفاده می شود.

روش تحلیل

تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از این پژوهش با استفاده از نرم افزار آماری SPSS-22 در دو سطح توصیفی و استنباطی انجام شد. در سطح آمارتوصیفی از آماره های نظیر فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد استفاده گردید. برای تعیین میزان همبستگی بین هر یک از متغیرهای مورد پژوهش از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده گردید. در تحلیل مانوای یک گروهی نتایج عیناً با نتایج رگرسیون یکسان است. علاوه بر آن تحلیل مانوای یک گروهی توان آماری و سطح معنی داری را بدست می دهد که بررسی کفایت حجم نمونه را امکان پذیر می سازد.

تجزیه و تحلیل داده ها

بعد از اجرای پرسشنامه و بدست آمدن داده های پژوهش، برای به نتیجه رسیدن فرضیات پژوهش لازم است تا این داده ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند. برای اینکار از روش های استاندارد آماری باید بهره برد و نتایج تحلیل داده ها و بیان نتایج فرضیات پژوهش در ادامه این فصل ارایه می شود. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی و روابط فرازناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان می باشد. روش تجزیه و تحلیل داده ها در این پژوهش بر اساس آمار توصیفی-استنباطی بوده است.

توصیف ویژگی های دموگرافیک حجم نمونه آماری پژوهش

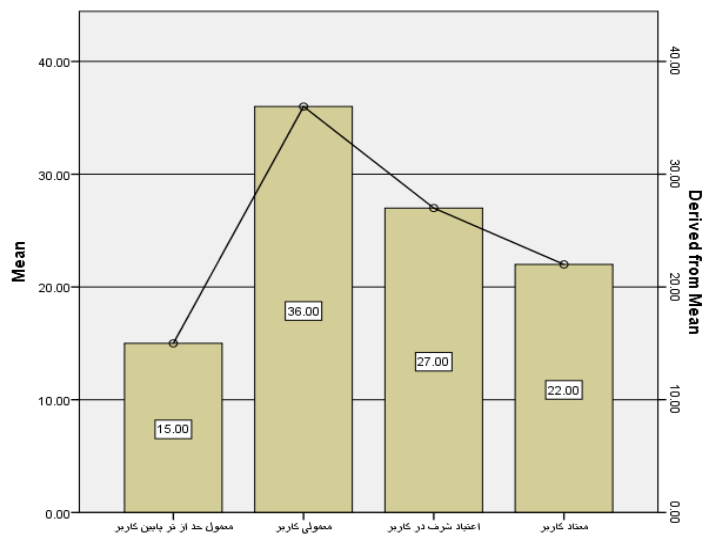
اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی

نمونه پژوهش شامل ۱۰۰ نفر از دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان بود، که تمام افراد نمونه (۱۰۰ نفر) به پرسشنامه پاسخ داده اند. در بررسی توزیع فراوانی و درصد آزمودنی ها (دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان) براساس اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی، یافته های حاصل از اطلاعات گردآوری شده در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۴-۱- توزیع افراد بر حسب اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی

اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کاربر پایین تر از حد معمول	۱۵	۱۵,۰	۱۵,۰
کاربر معمولی	۳۶	۳۶,۰	۵۱,۰
کاربر در شرف اعتیاد	۲۷	۲۷,۰	۷۸,۰
کاربر معتاد	۲۲	۲۲,۰	۱۰۰,۰
کل	۱۰۰	۱۰۰,۰	

جدول ۱-۴ بیانگر سن آزمودنی ها می باشد که ۱۵,۰ درصد از آزمودنی ها در کاربر پایین تر از حد معمول هستند، ۳۶,۰ درصد کاربر معمولی، ۲۷,۰ درصد کاربر در شرف اعتیاد و ۲۲,۰ کاربر معتاد هستند. نمودار ذیل نشان می دهد که بیشتر آزمودنی ها در این تحقیق در کاربر معمولی هستند.

نمودار ۱-۴- چگونگی توزیع افراد بر حسب اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی

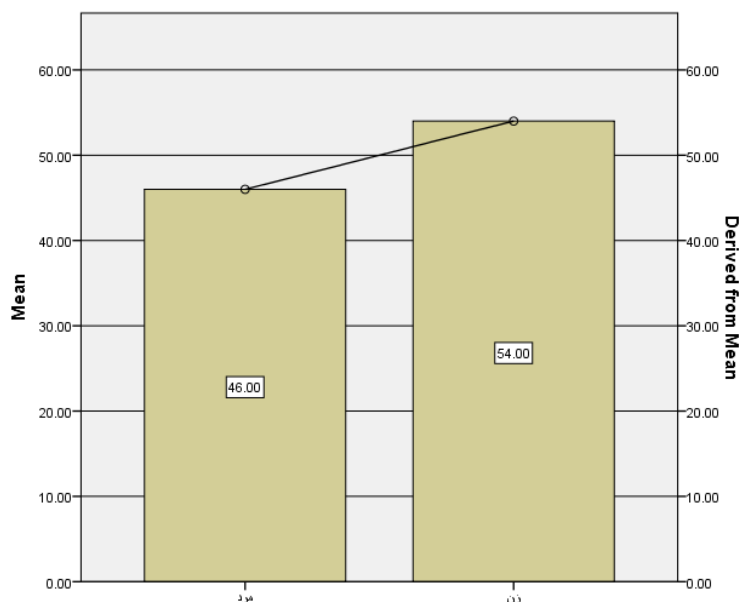
نسبت آزمودنی ها

در بررسی توزیع فراوانی و درصد آزمودنی ها براساس نوع جنسیت، یافته های حاصل از اطلاعات گردآوری شده در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۲-۴- توزیع فراوانی جنسیت آزمودنی ها

نوع جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۴۶	۴۶,۰
زن	۵۴	۵۴,۰
کل	۱۰۰	۱۰۰,۰

با توجه به جدول ۲-۴، ۴۶,۰ درصد آزمودنی های مرد هستند و در مقابل ۵۴,۰ درصد زن هستند. نمودار ذیل نشان می دهد که بیشتر آزمودنی ها در این تحقیق مرد هستند.

نمودار ۴-۲- توزیع فراوانی جنسیت آزمودنی ها

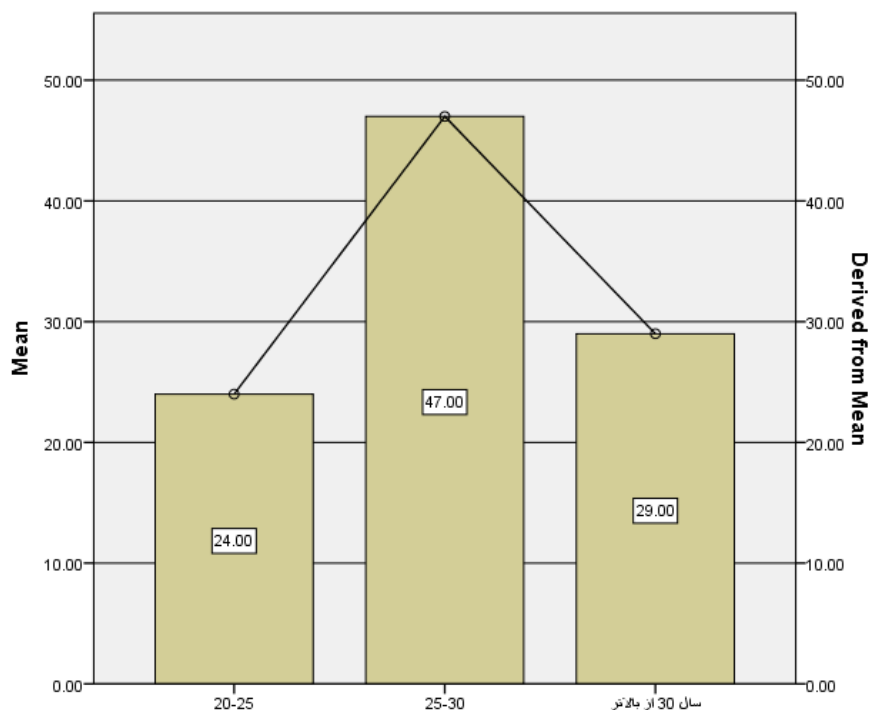
سن آزمودنی ها

در بررسی توزیع فراوانی و درصد آزمودنی ها براساس سن آزمودنی ها، یافته‌های حاصل از اطلاعات گردآوری شده در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۴-۳- توزیع فراوانی سن آزمودنی ها

سن آزمودنی ها	فراوانی	درصد
۲۰ تا ۲۵ سال	۲۴	۲۴,۰
۲۵ تا ۳۰ سال	۴۷	۴۷,۰
بالاتر از ۳۰ سال	۲۹	۲۹,۰
کل	۱۰۰	۱۰۰,۰

جدول ۴-۳ بیانگر سن آزمودنی ها می باشد که ۲۴,۰ درصد از آزمودنی ها در گروه سنی بین ۲۰ تا ۲۵ سال هستند، ۴۷,۰ درصد در گروه سنی بین ۲۵ تا ۳۰ سال هستند و ۲۹,۰ درصد در گروه سنی بالاتر از ۳۰ سال هستند. نمودار ذیل نشان می‌دهد که بیشتر آزمودنی‌ها در این تحقیق در گروه سنی بین ۲۵ تا ۳۰ سال هستند.

نمودار ۴-۳- سن آزمودنی ها

توصیف متغیرهای پژوهش

در این قسمت اطلاعات حاصل از اجرای پرسشنامه ها بر روی اعضای نمونه تحقیق مورد تجزیه و تحلیل توصیفی قرار می گیرد. اطلاعاتی که در این قسمت ارائه می گردد شامل فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد نتایج حاصل از اجرای پرسشنامه ها بر روی شرکت کنندگان در تحقیق می باشد.

جدول ۴-۴- یافته های توصیفی متغیرهای اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی تعهد زناشویی روابط فرازناشویی

متغیر	ابعاد	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
تعهد زناشویی	عدم تعهد شدید	۱۰۰	۱۴,۰۳۸	۹,۳۰۱۵	۰/۵۳۲	۰/۶۳۸
	عدم تعهد	۱۰۰	۱۹,۱۵۴	۸,۵۸۲۳	۰/۱۳۹	۰/۰۹۷
	تعهد نسبی	۱۰۰	۱۲,۷۳۱	۶,۸۰۳۳	۰/۰۷۷	-۰/۹۳۶
	تعهد زیاد	۱۰۰	۲۲,۳۴۶	۷,۸۰۷۴	-۰/۰۴۳	-۰/۹۷۵
	تعهد فوق العاده	۱۰۰	۱۴,۶۱۵	۴,۳۳۶۶	۰/۱۸۴	-۰/۹۲۵
اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی		۱۰۰	۷۰,۲۹۰	۲۲,۲۵۸۹	۰/۲۸۲	-۱/۱۰۰
روابط فرازناشویی		۱۰۰	۴۶,۰۷۰	۱۹,۴۳۱۴	-۰/۲۷۱	-۰/۲۵۳

با توجه به جدول ۴-۴ میانگین نمره اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی نسبت به مؤلفه های دیگر بالاتر می باشد. جهت بررسی نرمال بودن داده ها از آزمون کجی و کشیدگی استفاده شد که نتایج آن در تمام متغیرها بین $+1/96$ و $-1/96$ می باشد که با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت توزیع داده ها نرمال می باشد.

آزمون فرضیه های پژوهش

برای اجرای روش های آماری و محاسبه آماره آزمون مناسب و استنتاج منطقی در باره فرضیه های پژوهش مهم ترین عمل قبل از هر اقدامی، انتخاب روش آماری مناسب برای پژوهش است برای این منظور آگاهی از توزیع داده ها از اولویت اساسی برخوردار است. برای همین منظور در این پژوهش از آزمون معتبر کولموگروف اسمیرنوف که یک نوع آزمون ناپارامتریک می باشد برای بررسی فرض نرمال بودن داده های پژوهش استفاده شد. این آزمون برای گرفتن مجوز لازم جهت استفاده از رگرسیون بر متغیرهای پیش بین و ملاک اعمال می گردد تا نرمال بودن اطلاعات اثبات گردد. در این آزمون با توجه به فرضیه ها، به بررسی نرمال بودن داده ها می پردازیم.

در بررسی توزیع داده های متغیر پیش بین و ملاک که آیا داده ها دارای توزیع نرمال هستند یا خیر؟ از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده لازم را برده ایم. جهت تفسیر این آزمون یکی از راه ها توجه به سطح معنی داری است. بدین صورت که سطح معنی داری بدست آمده باید بر دو تقسیم گردد اگر میزان حاصله بیشتر از ۰/۰۲۵ باشد، توزیع نرمال و در غیر این صورت توزیع غیر نرمال خواهد بود. نتایج این تحلیل در جدول ۴-۵ ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵- نتایج آزمون کالموگروف- اسمیرنوف جهت بررسی فرض نرمال بودن توزیع متغیرها

متغیر	ابعاد	آماره آزمون کولموگروف - اسمیرنوف	p-value
تعهد	عدم تعهد شدید	۰,۱۲۹	۰,۰۵۴
	عدم تعهد	۰,۹۷۷	۰,۲۹۵
	تعهد نسبی	۰,۵۸۵	۰,۸۸۴
	تعهد زیاد	۰,۹۳۱	۰,۳۵۲
	تعهد فوق العاده	۰,۶۵۱	۰,۷۳۳
تعهد زناشویی		۰,۹۵۴	۰,۲۸۴
اعتماد به شبکه های اجتماعی موبایلی		۰,۴۳۹	۰,۸۰۲
روابط فرا زناشویی		۰,۰۶۶	۰,۵۱

با توجه به جدول ۴-۵ که سطح معناداری به دست آمده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای تمامی متغیرها بالاتر از ۰.۰۵ می باشد. چون این مقدار بزرگتر از ۰.۰۵ می باشد بنابراین این متغیرها نرمال می باشند. فرضیه اول:

بین اعتماد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی در دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد.

جهت بررسی و ارائه مدل رگرسیونی متغیر ملاک (وابسته) تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی (Y) و متغیر پیش بین (مستقل) اعتماد به شبکه های اجتماعی موبایلی (X)، پس از بررسی شاخص های کفایت مدل که در جداول زیر آمده است:

جدول ۴-۶- شاخص کفایت مدل رابطه متغیرهای اصلی پژوهش

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار خطا	دوربین- واتسون
-۰/۴۹۸	۰/۳۴۳	۰/۳۳۸	۰/۳۸	۱/۵۷۷

در جدول ۴-۶ مشاهده می‌شود که همبستگی بین متغیر وابسته و متغیر مستقل برابر با ۰/۴۹۸- می‌باشد. به عبارتی با توجه به منفی بودن ضریب همبستگی بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت که افزایش در اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی باعث کاهش میزان تعهد زناشویی زوجین می‌شود. هم‌چنین ضریب تعیین ۰/۳۴۳ بدست آمده است که این مقدار نشان می‌دهد اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی به تنهایی بیش از ۳۴ درصد تغییرات تعهد زناشویی زوجین را تبیین می‌کند. با توجه به این‌که مقدار آماره دوربین - واتسون از مقدار استاندارد ۱/۵ بزرگتر است در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد، مدل از کفایت لازم برخوردار است.

جدول زیر معنادار بودن رگرسیون بوسیله آزمون F محاسبه شده است.

جدول ۴-۷- جدول آزمون تحلیل واریانس جهت معنی‌داری مدل رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	آماره F	مقدار p
رگرسیون	۱۳/۳۳۳	۱	۱۳/۳۳۳	۹۲/۱۸۴	۰/۰۰۰
باقیمانده	۱۴/۳۱۹	۹۸	۰/۱۴۵		
کل	۲۷/۶۵۱	۹۹			

با توجه به اینکه در جدول ۴-۷ مقدار p کمتر از سطح معناداری ۰/۰۵ شده است بنابراین نشان از معنی‌دار بودن مدل رگرسیونی می‌باشد.

جدول ۴-۸- خلاصه تحلیل رگرسیون ساده در مورد اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی برای پیش بینی تعهد زناشویی و روابط فرازناشویی

مدل	β	SE	t	مقدار p
مقدار ثابت - تعهد زناشویی	۰/۵۰۷	۰/۱۳۰	۳/۹۰۷	۰/۰۰۰
مقدار ثابت - روابط فرازناشویی	-۰/۶۲۱	۰/۹۸	-۷/۲۰۱	۰/۰۰۰
اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی	-۰/۷۳۱	۰/۰۷۶	-۹/۶۰۱	۰/۰۰۰

ضریب رگرسیونی متغیرهای پیش‌بین = β

انحراف استاندارد خطا = SE

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی رگرسیون می‌باشد که در جدول ۴-۸ آمده است. معادله رگرسیونی را می‌توان با استفاده از ستون ضرایب رگرسیونی به شرح زیر محاسبه کرد:

اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی * $0/731 - 0/507 =$ برآورد تعهد زناشویی

یعنی با ارتقای یک واحد اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی، $0/731$ واحد تعهد زناشویی کاهش پیدا خواهد کرد در نتیجه ارتباط منفی است.

اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی * $0/731 - 0/621 =$ برآورد روابط فرازناشویی

یعنی با افزایش یک واحد اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی، $0/731$ واحد روابط فرازناشویی افزایش پیدا خواهد کرد در نتیجه ارتباط مثبت است.

هم‌چنین با توجه به آزمون t و مقدار p بدست آمده که کمتر از ۰/۰۵ است می‌توان نتیجه گرفت که میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی و تعهد زناشویی تاثیر معناداری دارد. به عبارتی اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی در کاهش تعهد زناشویی و افزایش روابط فرازناشویی زوجین نقش موثری دارد. بنابراین فرضیه اصلی اول مورد تایید می‌باشد.

رضیه دوم:

بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۴-۹- شاخصه های توصیفی میزان تعهد زناشویی به تفکیک اعتیاد کاربران

متغیر	کاربر پایین تر از حد معمول		کاربر معمولی		کاربر در شرف اعتیاد		کاربر معتاد	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
تعهد زناشویی	۳۲/۰۱	۹/۳۹	۲۸/۹۴	۸/۳۳	۱۲/۱۱	۵/۶۴	۱۰/۵۸	۴/۷۴

از جدول ۴-۹ مشاهده می شود که میانگین تعهد زناشویی در میان کاربران پایین تر از حد معمول به طور قابل توجهی بیشتر از کاربران معتاد به شبکه های اجتماعی موبایلی است. حال برای آزمون معناداری این تفاوت بدست آمده از نتایج جدول ۴-۱۰ استفاده می شود.

جدول ۴-۱۰- نتایج آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین نمرات تعهد زناشویی به تفکیک اعتیاد کاربران

متغیر	آماره t	درجه آزادی	مقدار p	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪	
					پایین	بالا
تعهد زناشویی	۱۲/۶۱۷	۹۸	۰/۰۰۰	۲۷/۹۳۰	۱۰/۵۸	۳۲/۰۱

در جدول ۴-۱۰ از مقدار آماره تی و مقدار p بدست آمده می توان نتیجه گرفت که میانگین تعهد زناشویی بین چهار گروه کاربر معتاد، کاربر در شرف اعتیاد، کاربر معمولی و کاربر پایین تر از حد معمول تفاوت معناداری دارد ($p < ۰/۰۵$). بنابراین فرضیه دوم نیز مورد تایید می باشد.

فرضیه سوم:
بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با روابط فرا زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۴-۱۱- شاخصه های توصیفی میزان روابط فرا زناشویی به تفکیک اعتیاد کاربران

متغیر	کاربر پایین تر از حد معمول		کاربر معمولی		کاربر در شرف اعتیاد		کاربر معتاد	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
روابط فرا زناشویی	۱۳/۹۲	۲/۲۸	۱۵/۴۴	۳/۶۳	۲۱/۵۲	۶/۶۳	۲۲/۱۱	۶/۶۹

از جدول ۴-۱۱ مشاهده می شود که میانگین روابط فرا زناشویی در میان کاربران معتاد بیشتر از کاربران پایین تر از حد معمول شبکه های اجتماعی موبایلی است. حال برای آزمون معناداری این تفاوت بدست آمده از نتایج جدول ۴-۱۲ استفاده می شود.

جدول ۴-۱۲- نتایج آزمون تی مستقل برای مقایسه میانگین نمرات روابط فرا زناشویی به تفکیک اعتیاد کاربران

متغیر	آماره t	درجه آزادی	مقدار p	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪	
					پایین	بالا
روابط فرا زناشویی	۱۰/۵۲۱	۹۸	۰/۰۰۰	۱۵/۲۳۱	۱۳/۹۲	۲۲/۱۱

در جدول ۴-۱۲ از مقدار آماره تی و مقدار p بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت که میانگین روابط فرا زناشویی بین چهار گروه کاربر معتاد، کاربر در شرف اعتیاد، کاربر معمولی و کاربر پایین تر از حد معمول تفاوت معناداری دارد ($p < 0.05$). بنابراین فرضیه سوم مورد تایید می‌باشد.

۵- نتیجه گیری

فرضیه اصلی تحقیق "بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد." نتایج پژوهش حاکی از آن بود که بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد. یعنی با ارتقای اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی، تعهد زناشویی کاهش پیدا خواهد کرد در نتیجه ارتباط منفی است. همچنین یعنی با افزایش اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی، روابط فرا زناشویی افزایش پیدا خواهد کرد در نتیجه ارتباط مثبت است.

در تبیین این نتایج می‌توان گفت که علت ناهم‌سویی بین روابط زناشویی، افزایش روزافزون آسیب‌های اجتماعی و بالا رفتن شیوع پدیده مشکلات زناشویی در سال‌های اخیر باشد که بسیار فراگیر شده است و در تعداد زیادی از خانواده‌های طبقات گوناگون دیده می‌شود. نتایج پژوهش حاضر که ارتباط معنی‌داری بین دو متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی را نشان داد با مطالعات دی روبیز، گلفاند، تانگ و سیمونز (۲۰۱۳) و گرانت و ادلاگ (۲۰۱۲) هم‌سویی دارد. زیرا این دو مطالعه ادعا کرده اند که صمیمیت با همسر، بیشترین اثر را بر طلاق عاطفی دارد و مهمترین عوامل مؤثر در تغییرات طلاق عاطفی، صمیمیت هر یک از زوجین با اعضای شبکه اجتماعی خود است که کاهش صمیمیت با همسر را ایجاد می‌کند. بنابراین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی می‌تواند با افزایش شبکه اجتماعی خود و کاهش صمیمیت بین زوجین و بیشتر کردن فاصله بین آنها منجر به افزایش روابط فرا زناشویی و کاهش تعهد زناشویی شود.

همچنین نتایج پژوهش حاضر با مطالعه پاول (۲۰۰۶) هم‌سو است که نشان دادند متغیرهای نظم درون خانواده، ساختار قدرت خانواده و ارتباطات صمیمی اعضای خانواده با یکدیگر رابطه معناداری با میزان روابط فرا زناشویی دارند و هرگاه تعادل ساختار خانواده تحت تأثیر شرایط درونی و بیرونی برهم بخورد، کارکردهای قوام دهنده و تأثیرگذار آنها مانند ارتباط صمیمانه زوجین، نظم درون خانواده و ساختار قدرت با چالش مواجه می‌شود که می‌تواند زمینه‌ساز روابط فرا زناشویی باشد. بنابراین پدیده اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی می‌تواند با ایجاد اختلال در نظم و تعادل خانواده منجر به سردی روابط و در نتیجه، طلاق عاطفی شود.

در نهایت، یافته‌های حاصل از این پژوهش با نظریه بحران ارزش‌ها نیز هم‌راستا است، زیرا اعتیاد شبکه های اجتماعی موبایلی پدیده به نسبت جدیدی می‌باشد که می‌تواند ارزش‌های خانواده را دچار بحران کند. در واقع، بعضی از معضلات و مشکلات خانواده ریشه در رفتارهای نوظهوری دارد که به دلیل جدید بودنشان تاکنون بهدقت مورد بررسی قرار نگرفته‌اند (فوسکا ۲۰۰۸).

طی این تحقیق که ارتباط مستقیم بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی و روابط فرا زناشویی در دانشجویان متاهل مشاهده شد، روشن شد که بسیاری از مشکلات خانواده ریشه در همین واقعیت‌های پنهان دارد و متأسفانه علت برخی از جدایی‌ها و روابط سرد اعضای خانواده با پدیده اعتیاد شبکه های اجتماعی موبایلی و معضلات آن رابطه تنگاتنگ دارد. در واقع بسیاری از زندگی‌های مشترکی که در آستانه ازهم‌پاشیدگی است، با آموزش صحیح و دادن آگاهی مناسب در جهت کسب مهارت‌های زندگی و نحوه استفاده صحیح از فناوری‌های نوین می‌تواند نجات یابد.

فرضیه فرعی اول "بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد." نتایج حاصل بیانگر آن بود که بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با تعهد زناشویی در دانشجویان

متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج می‌توان نتیجه گرفت که میانگین تعهد زناشویی بین چهار گروه کاربر معتاد، کاربر در شرف اعتیاد، کاربر معمولی و کاربر پایین تر از حد معمول تفاوت معناداری دارد ($p < 0.05$). بنابراین فرضیه فرعی اول نیز مورد تایید می‌باشد.

پیرامون تأثیرات شبکه‌های اجتماعی بر روابط زناشویی نیز پژوهش‌هایی به انجام رسیده است که حاکی از تأثیرات مثبت و منفی است. برای نمونه، جوینسون (۲۰۰۸) ۱ نشان داد که شبکه‌های اجتماعی چگونه می‌تواند بر روابط عاطفی زوجین تأثیر مثبت داشته باشد. بنا به یافته‌های پژوهشی بلو (۲۰۱۳) اینترنت نرخ ازدواج در بین افراد ۲۱ تا ۳۰ سال را افزایش داده است. این امر به افزایش ارتباطات از طریق اینترنت، آشنایی سریع تر آنها با یکدیگر و قرار ملاقات‌های ساده‌تر مربوط می‌شود اگرچه ممکن است اینترنت به طلاق هم انجامیده باشد، در عین حال ازدواج مجدد افراد جداشده را نیز تسهیل می‌کند.

با وجود گزارش‌های مثبت فوق، عمده تحقیقاتی که درباره تأثیرات شبکه‌ها یا رسانه‌های اجتماعی و حتی رسانه‌ها به معنای کلی آن شامل تلویزیون، بازی‌های رایانه‌ای و ویدیویی و مانند آن به انجام رسیده است، حاکی از توان بالقوه این رسانه‌ها در آسیب‌رسانی به نهاد خانواده به‌طور کلی و کیفیت روابط زوجین به‌طور خاص می‌باشد. از این میان، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: بایم‌۸ و همکاران (۲۰۰۷)، ویتی و کیوگلی (۲۰۰۸)، روجویی (۲۰۱۲)، شارلوسکا (۲۰۱۲)، فاروجیا (۲۰۱۳)، بلو (۲۰۱۳)، کلایتون، ناگورنی و اسمیت (۲۰۱۳)، لنهاوت، دوگان و اسمیت (۲۰۱۴)، کلایتون (۲۰۱۴)، والنزوللا، هالپرن و کتر (۲۰۱۵) و مختار و صالح (۲۰۱۵) و تولان، دیو (۲۰۱۴).

از میان تحقیقات مورد اشاره، کلایتون، ناگورنی و اسمیت (۲۰۱۳) نشان دادند که استفاده مفرط از این فضاها می‌تواند آسیب‌های جدی به روابط زناشویی بویژه روابط عاطفی زوج وارد نماید. به عنوان نمونه، چندین مطالعه آشکار ساخته که استفاده از فیسبوک از طریق کاهش زمان مراقبت و صمیمیت، افزایش ابهام در روابط فرازناشویی، تحریک حسادت، استفاده تکانشی و سواسی از اینترنت و رد و بدل کردن تصاویر و پیام‌های عاشقانه خارج از عرف زناشویی می‌تواند صمیمیت عاطفی را خدشه‌دار کند (یوتز و بئوکوم، ۲۰۱۱؛ پاپ، دانیلویچ و سایمبرگ، ۲۰۱۲) همین مشکلات در خصوص استفاده از رسانه‌هایی مانند تویتر نیز گزارش شده شده است (کلایتون، ۲۰۱۴).

والنزوللا، هالپرن و کتر (۲۰۱۴) پژوهشی را با عنوان شبکه‌های اجتماعی، کیفیت ازدواج و طلاق: پژوهش میدانی و شواهد ایالتی از ایالات متحده به انجام رساندند. نتایج نشان می‌دهد که کاربرد شبکه‌های اجتماعی با کیفیت ازدواج و خوشبختی، ارتباط منفی و با تجربه یک رابطه مشکل‌دار و فکر درباره طلاق، ارتباط مثبت دارد. در پژوهش دیگری که در آمریکا توسط کلایتون و همکاران (۲۰۱۳) با هدف بررسی اثرات استفاده از فیسبوک بر روابط عاطفی و بر روی نمونه‌ای با حجم ۲۰۸ نفر از کاربران ۱۸ تا ۸۲ ساله انجام گرفت، نتایج بیانگر وجود ارتباط بین استفاده مفرط از فیسبوک و پیامدهای منفی ارتباطی بود. نویسندگان بر اثرات نامطلوب این رسانه بر افزایش نرخ طلاق و عوارض عاطفی نامطلوب آن تاکید نمودند.

کلایتون (۲۰۱۴) در پژوهشی دیگر پیرامون اثرات استفاده از تویتر بر روابط زوجی، خیانت زناشویی و طلاق به این نتیجه رسید که بین استفاده از این رسانه و احتمال گسست در روابط عاطفی و تشدید احتمال خیانت در روابط زناشویی رابطه وجود دارد.

تحقیقات نشان داده است که هرچه سالهای سپری شده از ازدواج کمتر باشد یا به عبارتی زوجین جوان باشند، اثرات منفی استفاده از شبکه‌های اجتماعی بیشتر است. برای نمونه، کلایتون، ناگورنی و اسمیت (۲۰۱۳) نشان دادند که استفاده در سطح بالا

6 Joinson

7 Billou

8 Bym

از فیسبوک بویژه در بین کسانی که سه سال یا کمتر از روابط آنها نگذشته است، با روابط منفی بین زوجین در ارتباط مستقیم قرار دارد.

همچنین، روجویی (۲۰۱۲) در رساله دکتری خود با عنوان تأثیر شبکه های اجتماعی بر نگرش زوجین نسبت به تعارض زناشویی (در رومانی) نشان داد که شبکه های اجتماعی، منبعی برای فشار اجتماعی بر زوج های جوان است؛ هم در انتقال ارزش ها و هم در تحمیل ارزش ها، در اصول زندگی، الگوهای رفتاری و تغییر رفتارها و نگرش هایی که نامطلوب هستند. به طور کلی لنهارت، دوگان و اسمیت (۲۰۱۴) نشان دادند که نگاه و الگوی استفاده از فناوری در زوجینی که مدت طولانیتری با هم هستند (حدود ۱۰ سال و بالاتر) متفاوت از زوجین جوانتر است. همانطور که یافته های تحقیق نشان می دهد، جوانان و آنها که مدت کمتری از تاریخ ازدواجشان گذشته است، بیشتر تحت تأثیر فناوری (مثبت یا منفی) قرار می گیرند.

فرضیه فرعی دوم " بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با روابط فرا زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد." نتایج حاصل بیانگر آن بود که بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی موبایلی با روابط فرا زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد قوچان رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج می توان نتیجه گرفت که میانگین روابط فرا زناشویی بین چهار گروه کاربر معتاد، کاربر در شرف اعتیاد، کاربر معمولی و کاربر پایین تر از حد معمول تفاوت معناداری دارد ($p < 0/05$). بنابراین فرضیه فرعی دوم مورد تایید می باشد.

در تبیین این یافته می توان به این موضوع اشاره کرد که استفاده بیش از حد از شبکه های اجتماعی در محیط خانواده با کاهش سطح ارتباطات عاطفی همراه است. ضمن اینکه استفاده نادرست از این امکانات باعث از بین رفتن بسیاری از حریم ها در خانواده ها شده و حتی در مواردی منجر به بروز اختلافات تا سرحد طلاق و جدایی نیز شده است. ارتباط گرفتن هر یک از زوجین با افراد غریبه و حتی افرادی از جنس مخالف در دوستان و آشنایان منجر به کاهش سطح اعتماد در بین آنها می شود و با کاهش سطح اعتماد در خانواده، آرامش خدشه دار می شود و در نهایت نهاد خانواده آسیب جدی می بیند (فیتزپاتریک، ۲۰۱۴۹).

افزایش استفاده از اینترنت و به ویژه شبکه های اجتماعی موبایلی این روزها به رغم استفاده های مفیدی که دارد، در کنار اشتغال به کار طولانی و تغییر نگرش افراد، موجبات دوری روابط زناشویی از یکدیگر را فراهم ساخته است به گونه ای که به رغم نزدیکی فیزیکی و در زیر یک سقف بودن در داخل خانواده، گاه فاصله عاطفی و معنوی زیادی را از یکدیگر تجربه می کنند و افراد خانواده کمترین مراودات و گفتگوی همدلانه را با هم دارند. این موضوع آسیب هایی را نیز در خانواده ها به وجود آورده که در کنار سایر عوامل مخرب در روابط خانوادگی، موجبات سست شدن بنیاد خانواده ها و طلاق عاطفی زوجین و کمرنگ شدن صمیمیت میان اعضای خانواده و همچنین گسترش شکاف نسلی را فراهم کرده است. کارشناسان علت بسیاری از خشونت های خانگی را نبود ارتباط و تعامل صحیح و گفتگوی همدلانه در بستر خانواده ذکر کرده اند (گریفیث، ۲۰۰۹).

شاید بتوان گفت حضور بیش از حد در فضای مجازی، از یک سو سبب وقت گذاری کمتر برای خانواده میشود. وجود روابط ناسالم در فضای مجازی مانند سکس مجازی، فرد را به شبکه های اجتماعی معتاد کرده، باعث وقت گذرانی بیش از حد در فضای مجازی می شود که این امر روابط خانوادگی را هم از جهت روابط ناسالم و هم از جهت زمانی دچار آسیب می کند. از سوی دیگر، کسانی که وقت زیادی را در فضای مجازی می گذرانند، اغلب با افراد ناشناس ارتباط برقرار می کنند و وارد فضاهای ناشناس می شوند و خود را به صورت ناشناس معرفی می کنند. در نتیجه، خود واقعی خویش را از دست داده، پس از مدتی دچار هویت های چندگانه و بحران هویت می شوند.

⁹ Fitzpatrick

¹ Griffiths

نتایج تحقیقات قاسمی و همکاران (۱۳۹۲) نیز این موضوع را تأیید می‌کند. آنان نتیجه گرفته‌اند که هر چه میزان استفاده از فیسبوک افزایش پیدا کند، از تعهدات زناشویی افراد نزد کاسته می‌شود. استفاده از شبکه‌های اجتماعی موبایلی بر شیوه و روابط زناشویی کاربران تأثیر می‌گذارد. این مسائل به مرور، افراد را با هویت خود دچار درگیری کرده و به خصوص دانشجویان متأهل را از همسران خود دور می‌کند.

گلدبرگ (۱۹۹۵) برخی از پیامدهای منفی اعتیاد به شبکه‌های اینترنتی را برشمرده که بعضی از آنها متناسب با یافته‌های ماست؛ مانند اینکه اعتیاد اینترنتی سبب دگرگونی‌های شدید در سبک زندگی به منظور گذراندن زمان بیشتر در شبکه می‌شود. دور شدن از فعالیت‌های مهم زندگی، کمبود خواب یا تغییر الگوهای خواب برای گذراندن زمان بیشتر در شبکه، کاهش معاشرت و از دست دادن دوستان، غفلت از خانواده و بی‌توجهی به مسئولیت‌های زناشویی نیز از دیگر یافته‌های گلدبرگ است (سولر، ۲۰۰۴).

منابع:

- ۱- مولایی، محمد مهدی. (۱۳۸۹). شبکه‌های اجتماعی فراتر از ابزارهای تکنولوژی. تازه‌های علم.
 - ۲- افتاده، جواد. (۱۳۹۰). آشنایی با تاریخچه شبکه‌های اجتماعی اینترنتی. همشهری آنلاین. ششمین همایش عمومی الکترونیک.
 - ۳- بشارتی. یداله. (۱۳۹۰). شبکه‌های اجتماعی، تاریخچه فیس بوک. آژانس خبری ثبوت.
 - ۴- اکبری، احمد. (۱۳۹۰). تاریخچه شبکه‌های اجتماعی. تهران: رشاد.
 - ۵- باتاچاریا و جانسون. (۱۳۷۹). مفاهیم و روش‌های آماری. ترجمه شهر آشوب و میکائیلی، مرکز نشر دانشگاهی.
 - ۶- بچاری، سمیر؛ مهابادی، ناهید. (۱۳۹۲). روانشناسی ازدواج یا تشکیل خانواده. تهران: انتشارات حافظ.
 - ۷- برنشتاین، روبرت و مری لن گیراند. (۱۳۸۳). وابستگی سالم، ترجمه مهدی قراچه‌داغی، تهران، پیک بهار.
 - ۸- فرجاد، باقر. (۱۳۷۲). مقیاس سنجش خانواده و ازدواج، تهران: انتشارات بعثت.
 - ۹- قاسم زاده، مرتضی. (۱۳۹۰). نقش شبکه‌های اجتماعی در تحولات منطقه ای و بین‌المللی، پرتال سیاست ما، دیپلماسی عمومی و رسانه ای.
 - ۱۰- کاستلز، مانوئل. (۱۳۸۰). جامعه شبکه‌ای و عصر اطلاعات، جلد اول، ترجمه احد عقیلیان و افشین خاکباز، چاپ دوم، انتشارات طرح نو.
 - ۱۱- کاستلز، مانوئل. (۱۳۸۵). عصر اطلاعات (اقتصاد جامعه فرهنگ). ترجمه حسن چاوشیان. تهران: طرح نو.
- Ahmadi, H., Hashemi, S., & Ruhani, A. (2010). The study of relationship between modern communicational devices and gender identity, *Sociology of women*, 1(4), 33-60.
- Al-Krenawi, A. (2010). A study of psychological symptoms, family function, marital and life satisfactions of polygamous and monogamous women: The Palestinian case. *International Journal of Social Psychiatry*, 58(1)79-86.
- Allen ES, Atkins DC, Baucom DH, Snyder DK, Gordon KC, Glass SP. (2010). Intrapersonal, interpersonal, and contextual factors in engaging in and responding to extramarital involvement. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 12(2), 101-30.
- Ashton, M C. & Lee, K. (2001). A theoretical basis for the major dimensions of personality. *European Journal of Personality*, 15, 327-53.
- Aslama, M., & Mervi, P. (2007). Flagging Finnishness: Reproducing National Identity in Reality Television, *Television New Media*, 8(1), 49-67.
- Atkins, D. C., Jacobson, N. S., & Baucom, D. H. (2011). Understanding Infidelity: Correlates in a National Random Sample. *Journal of Family Psychology*. 15, 735-749.

- Bagarozzi, D. A. (2014). Understanding and treating marital infidelity: A multidimensional model. *The American Journal of Family Therapy*, 36(1),1-17.
- Ball, S. A., Tennen, H., Kranzler, H. R. (1999). Factor replicability and validity of the Temperament and Character Inventory in substance-dependent patients. *Psychological Assessment*, 11(4): 514-524.
- Behravan, H. (2012). *Rural Sociology*, Tehran: Entesharat Jameshenasan.
- Blackwell, G. (1989). *Economic restructuring and the urban Regional process*. Oxford: oxford university press.
- Bostrom, P., Broberg, M., Hwang, C. P. (2016). Different, Difficult or Distinct? Mothers' and Fathers' Perceptions of Temperament in Children with and without Intellectual Disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 54(9):806-819.
- Botha, F., & Booysen, F. (2013). The gold of one's ring is not far more precious than the gold of one's heart: Reported life satisfaction among married and cohabitating South African adults. *Journal of Happiness Studies*, 14(2), 433-456.
- Botha, F., & Booysen, F. (2014). Family functioning and life satisfaction and happiness in South African households. *Social Indicators Research*, 119(1), 163-182.
- Bradbury, T., Fincham, F., & Beach, S. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 62, 964-980.
- Brown, E. M. (2015). *Patterns of infidelity and their treatment*. New York, NY: Psychology Press.
- Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Susceptibility to infidelity in the first year of marriage. *Journal of Research and Personality*. 31, 193-221.
- Casapulla, G. (2001). *Community network and access for alli Konttinen, Esa. (2003) Department of Social Sciences. Publishing Unit, University of Jyvaskyla. Gastells, Manuel. the information city information technology.*
- Casetti, Francesco. (2011). *Sutured Reality: Film, from Photographic to Digital*, October 138, 95-106.
- Chuick CD. *Gender and infidelity: a study of the relationship between conformity to masculine norms and extra relational involvement [Thesis]*. Iowa, IA: University of Iowa 2013.
- Clark, L. A. (2013). Development and validation of a brief measure of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070.